KURIA DIECEZJALNA
ul. Widok 80-82; PL 62-800 KALISZ; tel. (62) 766 78 55; Fax. (62) 757 15 16

Kalisz, dnia 07 grudnia 2022 roku
L.dz. 2372/2022

Instrukcja
Bezpośrednie przygotowanie do sakramentu małżeństwa w Diecezji Kaliskiej

Wstęp

Przygotowanie do sakramentu małżeństwa powinno być czasem intensywnej ewangelizacji, prowadzącej do nawrócenia, czyli – w tym wypadku – do odkrycia bądź pogłębienia Bożej wizji małżeństwa oraz odkrycia bądź ożywienia osobistej zażyłości z Bogiem. Przygotowanie do małżeństwa powinno być rzeczywistą drogą pogłębiania i dojrzewania wiary, analogiczną do katechumenatu. Chodzi więc nie tylko o to, by narzeczeni dostarczyli wymagane dokumenty, lecz aby otworzyli się na Boga. Jeśli małżeństwo ma być obrazem Boga w Trójcy Świętej Jedynego oraz pójściem śladami Chrystusa, który „umiłował wspólnotę Kościoła – tak jak mąż powinien miłować swoją żonę – i wydał za nią samego siebie", to Bóg nie może być w życiu małżonków kimś dalekim i znanym tylko ze słyszenia. Jeżeli ktoś przygotowuje się do wypełnienia roli szafarza znaku sakramentalnego, powinien być człowiekiem głębokiej i żywej wiary. (por. Rada ds. rodziny KEP, *Służyć prawdzie o małżeństwie i rodzinie*, nry 98-99).

Niniejsza instrukcja zawiera zasady przygotowania narzeczonych do sakramentu małżeństwa w Diecezji Kaliskiej.

Proboszcz parafii, w której przeprowadza się badanie kanoniczne nupturientów, jest odpowiedzialny za przygotowanie narzeczonych do zawarcia małżeństwa, także w kwestii katechezy przedmałżeńskiej jak i poradnictwa rodzinnego. Wspierają go w tym:

- w zakresie katechizacji: parafie, które we współpracy z poradniami rodzinnymi, organizują katechezy przedmałżeńskie,
- w zakresie poradnictwa: parafialne i rejonowe poradnie życia rodzinnego.

Choć obowiązek organizacji katechez przedmałżeńskich oraz prowadzenia poradni rodzinnych spoczywa na niektórych parafiach, to jednak wszystkie parafie solidarnie uczestniczą w trosce o funkcjonowanie duszpasterstwa rodzin, z tego tytułu będą przekazywać na fundusz duszpasterstwa rodzin od każdego aktu ślubu kwotę ustaloną w dekrecie o świadczeniach finansowych. Parafie, przy których funkcjonują poradnie rodzinne, mogą wnioskować do Duszpasterstwa Rodzin o pomoc finansową w utrzymaniu pomieszczeń poradni rodzinnych.

W uzasadnionych przypadkach proboszcz może uznać przygotowanie do sakramentu małżeństwa przeprowadzone w innych diecezjach przez instytucje kościelne lub przez duchownych, którzy jednakże muszą posiadać misję do przepowiadania słowa Bożego od własnego ordynariusza. Uznaje się także ważność zaświadczeń o odbyciu katechizacji przedślubnej w ramach form przygotowania do sakramentu małżeństwa, jakie dotychczas funkcjonowały

w Diecezji Kaliskiej (por. statut 523 *Pierwszego Synodu Diecezji Kaliskiej 2007-2009* oraz *Instrukcja duszpasterstwa „Przygotowanie do małżeństwa i życia rodzinnego w katechezie parafialnej dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych"* w: Tamże, s. 240-242).

Przygotowanie bezpośrednie do zawarcia małżeństwa składa się z czterech etapów:

1. Spotkania narzeczonych z duszpasterzem w kancelarii parafialnej.
2. Katechizacja przedślubna.
3. Spotkania w Poradni Rodzinnej.
4. Spowiedź przedślubna.

Uwzględniając realia Diecezji Kaliskiej, bezpośrednie przygotowanie do sakramentu małżeństwa powinno przebiegać w następujący sposób:

1. Spotkanie narzeczonych z duszpasterzem w kancelarii parafialnej

1.1. Pierwsze spotkanie z narzeczonymi odbywa się przynajmniej pół roku przed ślubem i ma charakter zapoznawczy oraz informacyjny. Ustala się na nim datę ślubu, a także instruuje o konieczności dostarczenia przez narzeczonych przynajmniej na 3 miesiące przed ślubem wymaganych prawem kościelnym dokumentów (zob. nry 19-32 *Dekretu ogólnego Konferencji Episkopatu Polski o przeprowadzaniu rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi przed zawarciem małżeństwa kanonicznego z dn. 8 października 2019 r.*). Duszpasterz powinien także przekazać informacje dotyczące sposobów zapisu na katechezę przedślubną oraz na spotkania w Poradni Rodzinnej (zapis przez diecezjalną stronę Duszpasterstwa Rodzin: www.drdk.pl.)

Duszpasterz powinien także poruszyć temat godnego stroju podczas ceremonii zawarcia małżeństwa.

„Katolicy, którzy nie przyjęli jeszcze sakramentu bierzmowania, powinni go przyjąć zanim zostaną dopuszczeni do małżeństwa, gdy jest to możliwe bez poważnej niedogodności" (KPK kan. 1065 § 1), stąd jeżeli narzeczeni lub jedno z nich nie byli jeszcze bierzmowani, duszpasterz powinien pomóc im przygotować się do przyjęcia tego sakramentu oraz skierować ich do parafii, w której mogą go przyjąć. Jeżeli narzeczeni żyją w związku niesakramentalnym, wtedy sakrament bierzmowania przyjmą po zawarciu małżeństwa.

Jeśli jedno z narzeczonych lub obydwoje nie uczęszczali na szkolną katechezę, wówczas należy udostępnić im materiały z dziedziny wiedzy religijnej (np.: „Katechizm dla dorosłych", „Kompendium Katechizmu Kościoła katolickiego", „Katechezy o sakramentach"), na podstawie których duszpasterz przeprowadzi rozmowę na temat wiedzy religijnej, aby upewnić się, że nupturient posiada wystarczający jej zakres pozwalający mieć nadzieję na chrześcijańskie wychowanie dzieci.

1.2. W czasie drugiego spotkania duszpasterz powinien podjąć z narzeczonymi rozmowę dotyczącą sakramentalności małżeństwa, a także problematyki etycznej, szczególnie jeśli chodzi o katolicką etykę małżeńską.

Duszpasterz zapewnia o modlitwie za narzeczonych ze strony wspólnoty parafialnej oraz o klimacie towarzyszenia im.

Duszpasterz przekazuje narzeczonym informacje o konieczności odbycia dwóch spowiedzi. Jeżeli nupturienci zamieszkali już ze sobą, wówczas duszpasterz powinien przeprowadzić rozmowę na temat motywów, jakie skłoniły ich do podjęcia tej decyzji,

wyjaśnić stanowisko Kościoła w tym względzie, poinformować o konieczności powstrzymania się od przystępowania do Komunii św. oraz wskazać, że nupturienci powinni odprawić tylko jedną spowiedź św. w tygodniu poprzedzającym zawarcie małżeństwa.

Należy zachęcić narzeczonych, aby przygotowanie do zawarcia małżeństwa było szczególnym czasem życia w czystości.

Należy wnikliwie podejść do badania kanonicznego, które powinno być przeprowadzone przynajmniej na trzy miesiące przed ślubem zgodnie z normami zawartymi w *Dekrecie ogólnym Konferencji Episkopatu Polski o przeprowadzaniu rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi przed zawarciem małżeństwa kanonicznego z dn. 8 października 2019 r.*. Ma ono prowadzić do wyeliminowania ewentualnych niejasności i pozyskania moralnej pewności, że związek ten jest zawierany świadomie, dobrowolnie i że nie zachodzą żadne przeszkody kanoniczne. Stąd tak ważne jest zachowanie odpowiedniej formy badania, polegającej na rozmowie z każdym z nupturientów osobno.

Jednocześnie przypomina się, że w zapowiedziach wygłaszanych na ambonie lub umieszczonych w gablocie podaje się jedynie imiona i nazwiska oraz parafię zamieszkania tych, którzy mają zamiar zawrzeć małżeństwo (por. nr 15 *Dekretu ogólnego KEP*), nie wolno podawać do publicznej wiadomości dokładnego adresu zamieszkania nupturientów.

1.3. W czasie trzeciego spotkania rozmowa duszpasterska powinna dotyczyć kwestii związanych z przebiegiem ceremonii ślubu. Obrzęd zaślubin jako sakramentalny akt uświęcenia winien być sam w sobie ważny, godny i owocny i powinien przebiegać w taki sposób, aby był, również w swym wyrazie zewnętrznym, głoszeniem Słowa Bożego i wyznaniem wiary wspólnoty wierzących (por. FC 67), dlatego należy omówić liturgię ślubną, zwracając uwagę narzeczonych na symbolikę znaków i obrzędów sakramentu małżeństwa, jak również na właściwy dobór oprawy muzycznej (w czasie liturgii niedopuszczalne są świeckie pieśni oraz inne tego typu kompozycje), świąteczny, ale skromny wystrój kościoła oraz odpowiedni strój nowożeńców. Warto zaproponować narzeczonym, aby zachęcili najbliższych członków swojej rodziny, świadków i przyjaciół do czynnego udziału w liturgii poprzez lekturę czytań mszalnych, wezwań modlitwy powszechnej czy śpiew psalmu.

Organizując ceremonię ślubną należy pamiętać, że nie można celebrować w jednej akcji liturgicznej sakramentu małżeństwa i chrztu dziecka nowożeńców. Narzeczeni właściwie przygotowani do sakramentu małżeństwa powinni być zdolni ocenić w duchu wiary i moralności katolickiej swoje bycie razem przed ślubem. Uznając za grzeszne współżycie przedmałżeńskie, zrozumieją, że nie można łącznym sprawowaniem sakramentów małżeństwa i chrztu ich dziecka sprawiać wrażenia, jakoby sankcjonowało się ich niewłaściwe postępowanie (por. Rada ds. rodziny KEP, *Służyć prawdzie o małżeństwie i rodzinie*, nr 104).

2. Katechizacja przedślubna.

2.1. Cele katechez.

Katechizacja przedślubna powinna przygotowywać nupturientów do:

- czynnego udziału w liturgii sakramentu małżeństwa,
- tworzenia małżeńskiej wspólnoty osób,

- służby życiu,
- udziału w rozwoju społeczeństwa,
- uczestnictwa w życiu i misji Kościoła.

2.2. **Sposób organizacji katechez przedślubnych.**

2.2.1. Należy przeprowadzić 12 katechez, korzystając z podręcznika *Największa jest miłość, czyli o budowaniu szczęśliwego małżeństwa,* Warszawa 2021. Każda katecheza powinna trwać od 45 do 60 minut. Spotkania powinny odbywać się w dogodnym czasie dla narzeczonych. Można w czasie jednego spotkania zrealizować dwie katechezy.

2.2.2. Spotkania mogą odbywać się w odstępach tygodniowych, w ciągu 6 kolejnych dni tygodnia lub przez 3 weekendy. Należy bowiem troszczyć się o to, aby narzeczeni nie tylko zapoznali się z prezentowanymi treściami, ale aby mogli je przemyśleć i porozmawiać o nich między sobą.
Duszpasterstwo Rodzin, jeżeli zajdzie potrzeba, może prowadzić bądź upoważnić parafię do prowadzenia katechez przedślubnych w czasie jednego weekendu.

2.2.3. W spotkaniach powinni uczestniczyć obydwoje narzeczeni. Każde spotkanie rozpoczyna się i kończy modlitwą.

2.2.4. Po wygłoszeniu katechez dobrą praktyką jest zaprosić narzeczonych do skorzystania z sakramentu pokuty i Eucharystii, w czasie której narzeczeni zawierzyliby siebie i czas przygotowania do zawarcia małżeństwa opiece Najświętszej Maryi Panny i Świętego Józefa.

2.3. **Sposób prowadzenia katechez przedślubnych.**

2.3.1. Spotkania z narzeczonymi powinny być prowadzone w grupach (do 20 osób) umożliwiających wykorzystanie metod warsztatowych i swobodnych rozmów.

2.3.2. Spotkania powinny odbywać się w odpowiednio przygotowanych salach parafialnych, wyposażonych w stoliki, krzesła, pomoce audiowizualne.

2.3.3. Zaleca się, aby spotkania były prowadzone przez kapłanów, doradców życia rodzinnego, małżonków, psychologa, pedagoga czy naprotechnologa.

2.3.4. Prowadzący spotkania powinni wykorzystywać metody aktywizujące, filmy oraz prezentacje multimedialne.

2.3.5. Udział narzeczonych w spotkaniach jest potwierdzony zaświadczeniem, które powinno zawierać informacje o miejscu odbycia katechez, tematyce spotkań i obecności.

2.3.6. Duszpasterz odpowiedzialny za dopuszczenie nupturientów do sakramentu małżeństwa dołączy taki dokument do protokołu przedślubnego razem z zaświadczeniem przystąpienia do dwóch spowiedzi przedślubnych oraz zaświadczeniem ze spotkań z doradcą życia rodzinnego.

2.4. **Tematy katechez według programu:** ***Największa jest miłość, czyli o budowaniu szczęśliwego małżeństwa.***

1. Spotkanie pierwsze: Małżeństwo na szczęście.
2. Spotkanie drugie: Na ile się znamy?
3. Spotkanie trzecie: Jeszcze lepiej się poznać.
4. Spotkanie czwarte: Po pierwsze miłość.
5. Spotkanie piąte: Jak dobrze się komunikować.

6. Spotkanie szóste: Pokonać kryzys.
7. Spotkanie siódme: Seksualność.
8. Spotkanie ósme: Odpowiedzialność.
9. Spotkanie dziewiąte: Tworzyć rodzinę.
10. Spotkanie dziesiąte: Żyć wiarą cz. 1.
11. Spotkanie dziesiąte: Żyć wiarą cz. 2. Spowiedź przedślubna i małżeńska.
12. Spotkanie dziesiąte: Liturgia i skupienie.

2.5. **Koordynacja katechez przedślubnych w diecezji kaliskiej.**

2.5.1. Katechezy przedślubne organizowane są w wyznaczonych parafiach, których spis znajduje się na stronie internetowej Duszpasterstwa Rodzin: www.drdk.pl.

2.5.2. Parafie, które w kolejnym roku będą prowadzić katechezy przedślubne, przekazują terminy katechez Duszpasterstwu Rodzin na adres: centrum@drdk.pl najpóźniej do 15 listopada roku poprzedzającego.

2.5.3. Terminy oraz miejsca prowadzenia katechez będą zamieszczone na początku grudnia poprzedzającego rok na stronie internetowej Duszpasterstw Rodzin: www.drdk.pl.

2.5.4. Zapisy na katechezy dla narzeczonych odbywają się poprzez stronę internetową Duszpasterstwa Rodzin. Narzeczeni rezerwują wybrany przez siebie termin katechezy i uiszczają opłatę na konto *Fundacji Custos Bonorum*. Po ukończeniu katechezy przedmałżeńskiej narzeczeni otrzymują zaświadczenie.

2.5.5. Zajęcia prowadzą osoby z ważną misją kanoniczną do głoszenia słowa Bożego wystawioną przez Kurię Diecezjalną w Kaliszu. Z tymi osobami *Fundacja Custos Bonorum* zawiera umowę. Umowę zawiera się na czas ważności misji kanonicznej. Utrata misji kanonicznej rozwiązuje umowę. Prowadzący zobowiązani są do rozliczenia godzin przeprowadzonych katechez. Szczegóły zostają określone w zawartej umowie.

3. **Spotkania w Poradni Rodzinnej.**

Wszyscy narzeczeni zobowiązani są do odbycia przed ślubem co najmniej czterech spotkań w Poradni Rodzinnej.

3.1. **Sposób prowadzenia spotkań w Poradni Rodzinnej.**

3.1.1. Spotkania z narzeczonymi powinny być prowadzone w grupach (do 4 par) umożliwiających wykorzystanie metod warsztatowych i swobodne prowadzenie rozmów z narzeczonymi, w dobrej atmosferze, ułatwiającej narzeczonym wypowiadanie się.

3.1.2. Narzeczeni odbywają cztery spotkania, w odstępach tygodniowych. Każde spotkanie trwa 60 minut. Rozpoczyna się i kończy modlitwą.

3.1.3. Spotkania odbywają się w przygotowanych salach parafialnych, wyposażonych w stoliki, krzesła, pomoce audiowizualne.

3.1.4. Spotkanie powinno być prowadzone przez doradcę życia rodzinnego, który posiada odpowiednie kwalifikacje – ukończył Studium Życia Rodzinnego, posiada dyplom nauczyciela metody oraz ważną misję kanoniczną do głoszenia słowa Bożego wystawioną przez Kurię Diecezjalną w Kaliszu.

3.1.5. Narzeczeni podczas spotkaniu otrzymują materiały do pracy.

3.1.6. Po odbyciu spotkań narzeczeni otrzymują zaświadczenie.

3.2. **Tematyka spotkań w poradni:**

1. Wykład „Odpowiedzialne rodzicielstwo".
   Ćwiczenia „Metody rozpoznawania płodności"
2. Wykład „Etyka życia małżeńskiego i rodzinnego. Ochrona życia poczętego".
   Ćwiczenia: „Metody rozpoznawania płodności"
3. Wykład „Antykoncepcja i skutki uboczne"
   Ćwiczenia: „Metody rozpoznawania płodności"
4. Konsultacje : „Metoda rozpoznawania płodności"

3.3. **Koordynacja pracy Poradni Rodzinnych w diecezji kaliskiej.**

3.3.1. Wykaz poradni rodzinnych zamieszczony jest na stronie internetowej Duszpasterstwa Rodzin: www.drdk.pl.

3.3.2. Narzeczeni wybierają poradnię, dokonują zapisu i opłaty na konto *Fundacji Custos Bonorum.*

3.3.3. Po ukończeniu zajęć w poradni otrzymują zaświadczenie.

3.3.4. Doradcy prowadzący zajęcia w poradni posiadają ważną misję kanoniczną. Z doradcami prowadzącymi zajęcia *Fundacja Custos Bonorum* zawiera umowę. Umowę zawiera się na czas ważności misji kanonicznej do głoszenia słowa Bożego. Utrata misji kanonicznej rozwiązuje umowę. Doradcy życia rodzinnego zobowiązani są do rozliczenia godzin z przeprowadzonych spotkań. Szczegóły zostają określone w zawartej umowie.

4. **Spowiedź przedślubna**

4.1. Należy uświadomić nupturientom, że w spowiedzi tej nie chodzi o zdobycie podpisu kapłana, ale o duchowe nawrócenie i przemianę życia. Wypada dać narzeczonym rachunek sumienia, który ułatwi owocne przeżycia sakramentu pokuty i pojednania.

4.2. Narzeczeni powinni przystąpić do spowiedzi przedślubnej przynajmniej dwukrotnie. Pierwszy raz tuż po rozpoczęciu zapowiedzi. Należy zachęcić penitentów, aby miała ona charakter spowiedzi generalnej, co pomoże uporządkować przeszłość i rozpocząć nowy etap życia.

4.3. Do drugiej spowiedzi św. narzeczeni powinni przystąpić przed ślubem. Spowiedź ta powinna ułatwić narzeczonym pełne i godziwe przeżycie sakramentu małżeństwa. Jeżeli istnieje moralna przeszkoda uniemożliwiająca udzielenie penitentom sakramentalnego rozgrzeszenia (np. wspólne zamieszkanie przed ślubem), narzeczeni przystępują do jednej spowiedzi bezpośrednio przed ślubem.

KURIA DIECEZJALNA W KALISZU

ks. Paweł Guździoł
Wikariusz Biskupi
ds. duszpasterskich

ks. Marcin Papuziński
Kanclerz Kurii